

# Az önkéntes szabványok kötelező ismerete

## Bevezetés

Magyarországon az építőipari általános vélekedés szerint a szabványokat nem kötelező alkalmazni. S ha ez nem kötelező, akkor a szabványok megismerése is felesleges időtöltés. Ha ez így igaz, akkor miért is alkották meg őket? Mi a szabvány feladata? Mire vonatkozik az önkéntesség? Ebben a cikkben ezekre a kérdésekre keressük a választ.

## A magyar gyakorlat

Ma Magyarországon a szabványok alkalmazása az építőipari gyakorlatban nem túl gyakori. A mérnöktársadalom nem ismeri a napi tevékenységgel kapcsolatos szabályozásokat. Nem mindig értik, miért van szükség a szabványokra, miért kell megfelelni azoknak. Nyűgnek élnek meg, keveset foglalkoznak velük. Mindez ellentmondásokra, félreértésekre adhat okot, s így az emberek között kialakuló feszültségeken túl, gyakran súlyos pénzügyi problémákhoz vezethet.

Problémát okoz továbbá a szabványok elérhetősége is. A szakma gyakor-

lásához szükséges szabványok ára – a teljesség igényével – nehezen gazdálkodható ki. Problémát okoz több esetben az angol (francia, német) nyelvű magyar szabvány, hiszen ezzel a speciális szöveggel egy magas szintű, szakmai angoltudással rendelkező mérnökember is nehezen birkózik meg.

## Európai szándék

Magyarországon 2002 óta a szabványok alkalmazása nem kötelező (2283/2001. (X.5.) Korm. r). Ez abból az európai szándékból fakad, hogy a tudomány és technika fejlődését ne akadályozzák a szabványok előírásai. Ha egy gyártó műszaki fejlesztése révén más, jobb megoldásokat, eljárásokat is tud alkalmazni, mint amilyeneket a szabványok elismernek, akkor ebben nem akadályozza a merev szabályozás.

Az önkéntes szabványalkalmazás annak a ténynek az elismerése, hogy egy adott követelmény nem csak egy szabványban rögzített megoldással teljesíthető. A szabványostól eltérő megol-

dás azonban nem eredményezhet viszszalépést az adott követelmény teljesítésében.

A szabványtól való eltérésnek két következménye van: a szabványostól eltérő megoldásnak legalább azt az eredményt kell nyújtania, mint amit a szabvány betartása eredményezett volna, illetve egyéni bizonyítási kötelezettséget von maga után.

## Törvényi megfogalmazás

„A nemzeti szabvány alkalmazása önkéntes.” (1995. évi XXVIII. törvény 6. §-ának (1) bek.) A törvény szövege alapján ez a mondat valóban félreérthető.

Hogyan értelmezik sokan Magyarországon? Úgy, hogy a szabványokat nem is kell ismerni, hiszen alkalmazásuk szabadon választható. Az alkalmazás önkéntessége azonban nem ezt jelenti, hanem azt, hogy mindenki maga dönti el, a szabványban megfogalmazott módszereket (mintavétel, vizsgálati módszer, minősítés, értékelés) alkalmazza-e, vagy sem. Ha más előírás szerint jár el, akkor egyedi módszerekkel – minden egyes szempontból – neki kell igazolnia a szerkezetre vonatkozó szabványban foglalt műszaki követelményeknek (általános előírások, minőségi követelmények) való megfelelést. Ami természetesen a követelmények ismerete nélkül elképzelhetetlen.

*A szabványok – pontosabban a szabványokban meghatározott műszaki követelmények – ismerete azonban a szakmagyakorláshoz elengedhetetlen.*

## Mi a szabvány?

Az építőiparban az ipar más területeihez hasonlóan, szabályozásokra van szükség. A szabályozások elsődleges célja a tervezett minőségű, azaz a megrendelő igényeinek és az építőipari elő-





írásoknak is megfelelő épület elkészítése. A műszaki szabályozásnak két fő dokumentum típusa van: a jogszabály és a szabvány.

*A szabványok* ugyanis a tudomány és a technika *olyan széles körben elismert eredményeit testesítik meg, olyan követelményeket és módszereket tartalmaznak, amelyek a gyakorlatban beváltak, és a gazdasági élet átlagos szereplőitől is megkövetelhetők.* A szabványok követelményei tehát a szakma minimum követelményei. A szabványokban rögzített követelményektől negatív értelemben nem lehet eltérni.

A szabványok – különösen a harmonizált európai szabványok – a megfelelő-ség-tanúsítás alapjául is szolgálnak.

### Egyéb jogszabályi előírások

Az építőipar nyilatkozási, vagy szakmagyakorlási jogosultsággal rendelkező felelős szakemberei részére – elvállalt tevékenységeikre – az alábbi szabályozások vonatkoznak:

*A tervező* „... felelős a jogszabályok, szabályzatok, építési előírások, szabványok ... betartásáért,” (1997. LXVIII. tv. 33§ (1) b) bekezdés

*Az építési műszaki ellenőr:* „... az építőipari kivitelezési tevékenység teljes folyamatában ... ellenőrzi a vonatkozó jogszabályok, ... szabványok, ... betar-

tását.” (191/2009. (IX. 15.) Korm. r. 16§ (2) bekezdés)

*A felelős műszaki vezető:* „... A kivitelezés befejeztével ... nyilatkozik arról, hogy a kivitelezést ... az építőipari kivitelezési tevékenységre vonatkozó jogszabályok, ... szakmai, minőségi ... előírások megtartásával szakszerűen végezték” (191/2009. (IX. 15.) Korm. r. 14§)

Felelősségek, feladatok, nyilatkozatok. Mindezek betartása nem képzelhető el az építőiparra vonatkozó szabványok ismerete nélkül. *Tehát a felelősségteljes szakmagyakorláshoz nélkülözhetetlen a jogszabályok és a vonatkozó szabványok ismerete.*

### Feladataink

Mik azok a konkrét feladatok, amelyek megoldást jelenthetnek:

- El kell készíteni a mérnökök részére egy – a megvalósulási folyamat szakaszaira bontott – tevékenységlistát, feltüntetve az alkalmazandó/kapcsolódó szabványokat, technológiai utasításokat.
- Átláthatóvá kell tenni, hogy az egyes alapvető követelmények teljesítéséhez mely szabványok kapcsolódnak.
- Az alapvető követelményeknek való megfelelés érdekében elő-

írásokat (szabványokat, irányelveket, technológiai utasításokat) kell készíteni – az építési termék megfelelőségi előírásain túl és azzal összhangban – a tervezésre és a kivitelezésre is.

- Az európai elveknek megfelelően folytatni kell a megjelenési módot meghatározó, magyar nemzeti szabványok megalkotását (MSZ 24803 szabványcsalád).

### Befejezés

Arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a szabványok alkalmazásánál ne csak az ismeretlent, a több munkát jelentőt vegyük észre, hanem használjuk ki a szabályozások adta lehetőségeket: az átláthatóságot, a kiszámíthatóságot, az objektivitást és a biztonságot. Ez az építési folyamat minden résztvevőjének közös érdeke.

### Irodalomjegyzék:

*dr. Szakács György:* Ütügyi műszaki előírások helye a szabályozási rendszerben

*dr. Scharle Péter:* Szabványhelyzet

*Soltész Ilona:* Szabványok az építőiparban

*Kapu László, Hermann János*

